

Outline cases Symposium 'Het Landschap Ben Je Zelf' 14-10-2009

Bewoners aan de slag met methode 'Landschap in Zicht' in Bakkeveen

Jan Piet de Boer, Landschapsbeheer Friesland

In het Friese dorp Bakkeveen wordt een dorpsvisie gemaakt. Daarin wordt, naast leefbaarheid en veiligheid, ook aandacht geschonken aan het landschap. Landschapsbeheer Friesland en Doarpswurk begeleiden de dorpsbewoners op dit onderdeel. Hiervoor maken zij gebruik van de methode 'Landschap in Zicht', een aanpak waarbij bewoners het landschap zelf identificeren. Het project in Bakkeveen maakt onderdeel uit van het landelijke project Thuis in Groen. Als resultaat benoemen de dorpelingen wat zij karakteristiek vinden voor het gebied, zoals de vaart, de lintbebouwing en de bossen. Maar hoe werkt deze methode? Hoe verliep het proces? En wat kun je nu precies met deze uitkomsten? In deze case legt Jan Piet de Boer op actieve wijze uit hoe de methode 'Landschap in Zicht' werkt aan de hand van sprekende voorbeelden uit Bakkeveen en gaat in discussie met de deelnemers over de rol én kansen van landschap in een groter kader van dorpsvisies, uitvoeringsplannen etc.

Over werken en toveren in het landschap

Jan Kluskens, Stichting IKL

Dingen laten gebeuren die je zelf niet doet, we noemen dat ook wel toveren... Mensen zien steeds meer de bijzonderheid van natuur en landschap. Ze willen het beleven. Hoe maken we het landschap zo beleefbaar voor mensen dat zij er zich uit zichzelf voor in gaan zetten? De stichting IKL (provinciale organisatie landschapsbeheer in Limburg) probeert zo veel mogelijk mensen aan het werk te zetten en doet dit in samenwerking met lokale vrijwilligers en eigenaren. Zij slaagt er in tientallen tot soms honderden mensen actief bezig te laten gaan met beheerwerkzaamheden in het landschap. Zo zijn grote groepen scholieren en werknemers van een bedrijf enthousiast aan het werk gegaan. Tijdens het werken gebeurt er niet alleen iets met het landschap. Een case over het organiseren van werkdagen. De actieve betrokkenheid van burgers als doel.

Landschapscoördinatoren betrekken bewoners bij het landschap

Sander Nijhuis, Stichting Landschapsbeheer Gelderland en Dirk van Pijkeren, gemeente Rheden

Gemeentelijke landschapscoördinatoren spelen een cruciale rol bij de totstandkoming van ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied. Dit blijkt ook uit een onderzoek van Architectuur Lokaal. In veel gevallen houdt het werk van een landschapscoördinator verband met het opstellen van een gemeentelijk landschapsontwikkelingsplan. De landschapscoördinator vervult een brugfunctie. Hij/zij zit het ene moment aan de keukentafel om even later het beleid met een wethouder te bespreken. De nadruk van het werk ligt op de uitvoering zoals het herstel van landschapselementen en het stimuleren van erfbeplanting. De landschapscoördinator van de gemeente Rheden deelt zijn ervaringen in deze case.

Buitenlui Actief!

Sandra Dobbelaar, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Eward Timmerman, Stichting Landschapsbeheer Gelderland en Kristianne van der Put, Landschap Overijssel

Buitenlui vormen een bijzonder groep burgers. Ze wonen niet in de stad, maar hebben wel grond in eigendom, waarvan zij beroepsmatig niet afhankelijk zijn. Vragen die hierbij centraal staan zijn: Hoe krijg je voor elkaar dat mensen kwaliteit van landschap gaan zien en hoe zorg je dat mensen zich persoonlijk in gaan zetten voor hun landschap? Betrokkenheid alleen is geen garantie voor landschapskwaliteit. Hoe benadert Landschapsbeheer deze doelgroep? Je kunt inspireren, adviseren/instrueren of faciliteren. Verschillende methoden worden besproken. Zo kun je samen op cursus gaan en bij elkaar op het erf kijken of een gezamenlijke plantdag organiseren. Een ander manier is een persoonlijk erfadvies. Buitenlui kun je als Landschapsbeheer benaderen met een flyer en kaartje die je bij de erfbezoeken uitdeelt.

Landschapsvisie Krimpenerwaard Noord

Anita van der Vliet, Stichting Bloeiend Platteland

In 2005 werd het Veenweidepact getekend met als gevolg dat het agrarische cultuurlandschap in de Krimpenerwaard-Noord omgevormd zal worden tot natuur. Gedurende het proces neemt het draagvlak voor het Veenweidepact in rap tempo af. De betrokkenheid van de streek met het landschap is groot. Daarom heeft de stichting Bloeiend Platteland het initiatief genomen om samen met de agrariërs en burgers van de streek een Landschapsvisie te ontwikkelen, waarbij het vinden van intelligente en creatieve oplossingen tussen cultuurhistorie, natuur, landbouw, recreatie en water centraal staan. De visieontwikkeling is financieel ondersteund door het Stimuleringsfonds voor de Architectuur. Op deze manier wil de stichting Bloeiend Platteland een positieve bijdrage leveren om van onderaf en mogelijkheden te creëren om de impasse rondom het Veenweidepact te doorbreken. Hierbij zet de stichting uiteenlopende middelen in zoals workshops, excursies, een landschapsbelevingsdag en een fotowedstrijd. De resultaten en ervaringen uit dit proces zijn gebundeld in de Landschapsvisie Krimpenerwaard-Noord. Het is een plan dat de betrokkenheid van de streek met het landschap en de geschiedenis etaleert en moet inspireren verder te gaan met plan- en ideevorming en vooral uitvoering.

Hoogstambeheer vraagt meer dan vrijwillig snoeien

Rob LeRutte, Stichting IJsselboomgaarden

De stichting IJsselboomgaarden zet zich in voor het behoud van hoogstamboomgaarden in de ijsselstreek tussen Zwolle en Deventer. De vrijwilligers van de stichting staan eigenaren met raad en daad bij. De stichting is een maatschappelijk initiatief en probeert invulling te geven aan het door de overheid gevraagde co-management van het landschap. We proberen met de boomgaardeigenaren een verbinding te maken tussen de fruithistorie van de streek en de landschappelijke beleving. We zoeken naar mogelijkheden om economische gebruikswaarde te vergroten om de boomgaarden een

toekomst perspectief te bieden. Hoewel de IJssel het landschap slechts doorsnijdt, ervaren we bij onze werkzaamheden een bestuurlijke en organisatorische grens. De uitdaging voor de stichting is om een balans te vinden tussen een vrijwilligersorganisatie en de professionaliteit en continuïteit die wordt gevraagd door o.a. subsidiegevers.

Kwaliteitsteam des Beemsters

Dirk Bergvelt, Architectuur Lokaal en Han Hefting, gemeente Beemster

In 1999 is De Beemster aangewezen door UNESCO als Werelderfgoed. In de gelijknamige gemeente is een team opgericht om de kwaliteiten van deze droogmakerij te benoemen, te respecteren en te versterken. Vertrouwen, liefde voor het gebied en betrokkenheid zijn de trefwoorden van dit "Kwaliteitsteam Des Beemsters". Het team heeft geen reglement van orde of een geformaliseerde werkwijze. Het kwaliteitsteam adviseert het College van B&W en werkt binnen het kader van de door de gemeenteraad vastgesteld rapporten. Er zijn veel gesprekken met bewoners gevoerd en drie spelrondes georganiseerd om de problematiek scherp te krijgen.

Boeren in de buurt Schuytgraaf te Arnhem

Lonneke Vissers, Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM), Irene Veerbeek, Stichting Rijnstad en Marian Post, bewoner

Nieuwe bewoners van de nieuwbouwwijk Schuytgraaf (Arnhem) leren hun landschap kennen door middel van fietsen, wandelen en streekproducten. Er moet een duurzame relatie ontstaan tussen de stad en het ommeland. Dat is de kern van het project Boeren in de Buurt in de Arnhems wijk Schuytgraaf. Er is een succesvolle streekmarkt georganiseerd en er zijn werkgroepen geformeerd. Maar het project wordt gecoördineerd door professionals, terwijl de vrijwilligers het moeten overnemen. Hoe zorg je ervoor dat de vrijwilligers meedoen? En hoe hou je ze vast?

Almeeders doen en denken graag mee

Margriet Brouwer, Landschapsbeheer Flevoland

In Almere zijn veel bewoners actief in hun eigen stadsgroen. In deze case staat 'Het Groene Stadsleven' centraal, een samenwerkingsproject van Landschapsbeheer Flevoland en de gemeente. Het project is uitgegroeid tot het grootste burgerparticipatieproject in de provincie. Het project startte in 2008 met 68 vrijwilligers, verdeeld over 3 locaties; het Lumierspark, het Beatrixpark en het Hannie Schaftpark. Inmiddels zijn op 18 locaties vrijwilligers actief en in het jaar 2008 hebben ruim 600 volwassenen en 900 kinderen meegewerkt in het groen. Ze voeren diverse werkzaamheden uit zoals wilgen knotten, poelen schoonmaken, kleinschalig onderhoud aan paden, takkenrillen maken, bosranden maaien en heester- en bosvakken snoeien. In de loop der jaren werd duidelijk dat veel bewoners uit de directe omgeving actiever zijn geworden. Ze kregen het gevoel dat het echt "hun" park werd. Het onderhoud van de bewoners is verfijnder dan dat van de gemeente zelf. De afstemming tussen het beheer door gemeentelijke groenbeheerders en vrijwilligers verdient aandacht. Bewoners van alle leeftijden doen mee.